

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

תאריך: י"ב באב, תשפ"ג
30 יולי, 2023
מס' שימוע: 23619728
מס' מפעל: 67101
מס' מפגע: 23067373

נשלח בדוא"ל

לכבוד

1. חברת נשר- מפעלי מלט ישראליים בע"מ ח.פ. 510720626
 2. מפעלי מלט ישראליים בע"מ [REDACTED]
 3. טל': [REDACTED]
- רחוב החזון 2, רמלה, 7252901
שלום רב,

הנדון: חברת נשר- מפעלי מלט ישראליים בע"מ – רמלה

סיכום שימוע מיום 18.07.2023

1. בתאריך 18.07.2023 התקיים הליך שימוע למפעל "נשר- מפעלי מלט ישראליים בע"מ" - רמלה (ח.פ. 510720626) [להלן: "המפעל"].

נוכחים בשימוע:

נציגי המשרד

גדעון מזור- מנהל מחוז מרכז
עו"ד זוהר שקלים-יועצת משפטית מחוז מרכז
גיא לסט- מנהל תחום צמצום זיהום אוויר, אגף איכות אוויר ושינוי אקלים
רועי טל – מנהל תחום תעשיות מחוז מרכז
בוקי ליכטמן – מנהלת תחום פיקוח ואכיפה
אירה אלימלך- מרכזת איכות אוויר ואסבסט
עו"ד רחל מקונן- מרכזת אכיפה

נציגי המפעל

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

נציג היחידה הסביבתית רמלה

ברק יקותיאל - מרכז תעשיות

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100

3. מהלך השימוע

פתח דבר

- 3.1. השימוע נערך בפני מנהל מחוז מרכז, מר גדעון מזור, בעקבות התראה בגין הפרת הוראות מכוח חוק אוויר נקי, התשס"ח - 2008 שהוצאה למפעל בתאריך 29.05.2023 בגין חשש ממשי כי המפעל עובר על חוק אוויר נקי ומפר תנאים בהיתר הפליטה. זאת, נוכח ממצאים שנאספו על ידי המשרד בסיורים בתאריכים 20.12.2022 ו-12.02.2023.
- 3.2. מנהל המחוז ציין כי לפני כחודש נערך ביקור של הנהלת המשרד להגנת הסביבה במפעל. הביקור היה אמור להיות יחד עם משרד האוצר, אך אלה לא נכחו, והביקור הוסב למפגש של המפעל מול המשרד. במסגרת הדברים שנאמרו במהלך הביקור, המשרד להגנת הסביבה מבהיר שהוא ישמח מאוד אם נשר יהיה מפעל שיהיה ניתן לומר עליו שהוא פועל באופן תקין ועל פי היתר הפליטה באופן מלא.
- 3.3. כמו כן הבהיר מנהל המחוז כי למשרד אין שום כוונה נגד המפעל. האמירות ו/או הטענות העולות מההתראה ומהתקשרות מול המפעל אינן אישיות אלא מבוססות על פי תנאי היתר הפליטה שהמפעל מחזיק בו, וכמובן על פי מיטב הידע והניסיון של עובדי המשרד.
- 3.4. מהנתונים המצויים בידי המשרד לאורך השנים, המשרד סבור שהמפעל אינו מצליח לעמוד בתנאי היתר הפליטה ומודאג מרמת התפעול והתחזוקה של המפעל בנושא. המשרד היה רוצה לראות הקפדה והידוק בכל הקשור לפליטות בלתי מוקדיות, ניטורים, בקורות תוצאות, ושליטה בכל מה שקשור לחומרים היוצאים מארובות המפעל.
- 3.5. מדובר בשימוע שלישי של המפעל, מתבקש שהשימוע יכלול דיון ענייני. המשרד ישאל שאלות הבהרה תוך כדי השימוע על מנת להבין את תמונת המצב במפעל ולקבל החלטה לאחר בחינת כלל הטיעונים והמסמכים שיוצגו, בין היתר פתיחה בחקירה פלילית של המשטרה הירוקה לצורך הגשת כתב אישום ו/או המלצה לעיצום כספי ו/או הוצאת צווים או כל פעולה אחרת בהתאם לסמכויות המשרד.

נציגי המפעל

- 3.6. נשר היא חברה שומרת חוק ועושה כל שביכולתה לשמור בין היתר על איכות הסביבה, הן בהשקעות הון בסטנדרטים הכי גבוהים, כדי לעמוד בכל דרישות הרגולטורים שעולות כל הזמן. נציגי המפעל מודעים לכך שהמפעל לא מושלם, והם לומדים ומשתפרים כל הזמן.
- 3.7. המפעל מייצר מלט ובמתוקף כך מייצר הרבה אבק. לא מדובר במפעל עם חדרים נקיים, וייתכן שיהיה שופל שיישפך ממנו חומר. המפעל לא סטרילי.
- 3.8. המפעל עורך הדרכות לצוותי העובדים, כך שגם אחרון העובדים מודע ועוסק באיכות הסביבה.
- 3.9. נציגי המפעל לא חושבים שטענות המשרד הן אישיות, אך מורגש שיש סעיפי הפרות שההתייחסות אליהם קטנונית, או שאפשר היה לבחון אותם לעומק. המפעל מעוניין לעבוד עם המשרד בשיתוף פעולה, והמפעל גם מאמין שהוא הפתרון לבעיות רבות, בין היתר בנושא אשפה.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

3.10. המפעל שינה את גישתו לעבודה- ממפעל שעניין אותו זריזות ועבודה מהירה למפעל

שמקדיש זמן בהדרכות והסברים לעובדים. הרבה מזה בזכות המשרד.

3.11. בהתייחס לסעיף א.1.ב בהתראה- "בכוונת המשרד היה לבצע דיגומי פתע על שתי

ארובות הכבשנים, אך בעת ההגעה לסיור במפעל, התגלה כי כבשן 1 אינו פעיל וכי היה מושבת מהלילה בעקבות תקלה במעלית הקלינקר. עוד התברר כי האמור לא דווח למשרד כמתחייב בהיתר הפליטה. יש לציין כי בעבר תקלות מסוג זה הובילו לפליטות, לרבות פליטות בלתי מוקדיות" הפרת תנאי 26א' בהיתר- טען כי האירוע הנ"ל אינו מסוג האירועים הטעונים דיווח על פי ההיתר. [REDACTED] מייין כי אינו מבין מה הכוונה ל"תקלות מסוג זה". סעיף 26א' בהיתר לא מתייחס לפליטות בלתי מוקדיות, אלא לפליטות אך ורק מארובות. הדיווחים הם על מערכי הפליטה, אך ורק מפליטות מוקדיות או מחשש לחריגה. לדעתו לא ניתן לפרש את הסעיף הנ"ל כמחייב לכל תקלה.

3.12. כמו כן, הדיווח נדרש תוך 24 שעות, ולא עברו 24 שעות. מבחינה טכנית [REDACTED] יכול להסביר, שבכל מקרה יש לראות בדיווח בעת גילוי המקרה, משום דיווח.

3.13. בהתייחס לסעיף א.1.ד בהתראה- "...נוהל הרטבת דרכים וניקיון המפעל נשא את התאריך 25.02.2023, כלומר לאחר מועד הסיור...יש לציין כי הנוהל שהוגש על פני עמוד אחד, נכתב באופן כללי מאוד, ואינו כולל את כלל התרחישים הפוטנציאליים העלולים להביא לפליטות בלתי מוקדיות מהמפעל, אינו כולל אחראים לביצוע המשימות, תדירות, פיקוח על ביצוע הנוהל וכד'" - עו"ד ניגר טען כי ההערה אינה במקום. המפעל מכין את נהליו כפי שהוא רואה לנכון ועד כה המשרד לא העיר על כך.

3.14. לשאלתו של מנהל המחוז מדוע הנוהל הוכן רק לאחר דרישת המשרד, השיב כי היה נוהל ישן יותר, אך המפעל הגיש נוהל עם תאריך מעודכן. לכך השיבה אירה כי בנוהל לא נכתב שמדובר בעדכון.

3.15. בהתייחס לסעיף א.1.ה טען כי הסעיף דורש להודיע על הפסקה יזומה של ה EP לפני הטיפול. לכך השיבה אירה כי לא הובהר במעמד הסיור ובמסמכים שהוגשו אחריו כי לא נעצרה פעילותו של ה EP. [REDACTED] ציין כי במצב שעולה חשש להפרה, יש לאמת את המידע מול הממונים על המתקן. טענה זו תקפה גם לגבי סעיפים א.1.ו ו-א.1.ז בהתראה.

3.16. בהתייחס לסעיף א.1.י"א בהתראה- "בעת הסיור, בתצפית שבוצעה מרום טחנה 13, זוהתה פליטה בלתי מוקדית בשעה 09:24 מאזור ארובת כבשן 2. כמו כן, בעת הצבת רחפן בשעה 10:10 נצפתה פליטת אבק בלתי מוקדית מאזור ארובת כבשן 2. פליטה זו נצפתה באותו יום גם ע"י מטביי פלדמן, בעת עלייתו לעמדת הדיגום בארובה...בנוסף לכך, בעת תצפית שבוצעה על המפעל מרום טחנה 13, זוהתה פליטת קלינקר של מספר דקות מסילו 90,000 של קו 1" - [REDACTED] טען כי יש שני סוגי אירועי אבק שהם אסורים- 1. אם האבק יוצא מחוץ למפעל 2. אם זה לא יוצא מחוץ למפעל, אבל עברו 6 דקות. טען שאין בסעיף ההתראה טענה לאחד משני מצבים אלו. לעניין זה ענו נציגי המשרד כי מדובר בפרשנות משפטית שלו לסעיף זה.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

3.17. בהתייחס לסעיף א.5 בהתראה- פליטות בלתי מוקדיות- הטסת רחפן בתאריך

30.03.2023- טען שבקריאה דווקנית, מה שכתוב בסעיף לא מגלה הפרה. זו אינדיקציה

להתנהגות שמוליכה למפגעים, מובן. אך לוגית- לא מדובר בהפרה.

3.18. בבוקר ה- 20/12/2022, כשאירה הגיעה לסיור, התגלה שהכבשן לא פעיל בגלל תקלה.

הוא ניגש לבדוק את נתוני הניטור הרציף והכול היה גלוי ומשודר למשרד. לדבריו

המקרה הנ"ל לא דורש דיווח. יש דיווחים שהמפעל מעביר למען הזהירות ומתוך רצון

לעבודה משותפת. כל מה שהמפעל עושה זה לדווח גם אם אין בסוף שום דבר. אם המפעל

דיווח בעבר על תקלות מסוג זה, אין הדבר אומר שהמפעל מחויב בכך.

3.19. בהתייחס לסעיף א.1.ה בהתראה- "...ביום 05.12.2022" עדכנה

במסרון את נציגת המשרד כי מתקיים טיפול באלקטרוניקה שאילץ את המפעל לבצע

הפסקת פעילותו. עדכון זה התקבל ביום הטיפול עצמו וזאת בניגוד לנדרש בהיתר

הפליטה המחייב את המפעל להודיע למשרד בכתב ומראש על כל טיפול או הפסקה יזומה

14 יום מראש"- טען כי המסרון של ציין שייתכנו פליטות. למפעל הגיע

מומחה מחו"ל שבדק את ה-EP של קו 2- עוצרים את הכבשן אחת לשנה לכמה שבועות.

עלתה אפשרות שעל הדרך הוא יסתכל על קו 1. במבחן התוצאה לא הייתה חריגה. מדובר

בפעולה יזומה של המפעל כדי לשפר את פעילות המתקנים.

3.20. בהתייחס לסעיף א.1.ח בהתראה- "במהלך הסיור נצפה קלינקר מאוחסן בסככה

מקורה (ייעודית לקרקע מזוהמת). לפיכך, הקלינקר לא היה מאוחסן במכלי אחסון

סגורים כנדרש"- טען כי המפעל לא מאחסן שם קלינקר. מדובר בכמות קטנה.

היה צורך תפעולי להוציא קלינקר מהכבשן. ההחלטה הייתה לשים את הקלינקר בדופן

הפנימי של האוהל. לשאלתו של מנהל המחוז מי קיבל את ההנחיה ומדוע, השיב שאין

איסור לאחסן קלינקר, אלא שהדרישה היא לאחסן במקום סגור. מדובר באוהל של 20

מ' שמקורה משלושה כיוונים והפתח הקדמי פתוח ורחוק 20 מ' מהערימה. להבנת

המפעל מדובר במקום סגור. לאחר הסיור של אירה הובן שהמקום לא עונה להגדרה של

מקום סגור, והוא צריך להיות סגור הרמטית. אמר כי ההנחיה לאחסון של

הקלינקר באותו המקום הייתה שלו.

3.21. בהתייחס לסעיף א.1.ח- טען כי בטחנה 13 יש בעיות. ללא קשר למתואר בהתראה,

המפעל מאוכזב מהמוצר שקיבל והוא עובד על מנת לטפל בבעיות. המפעל לא מסתיר

זאת, והוא שוחח עם המשרד על הקשיים עם הטחנה. בעיקר בעיות של יניקת אוויר.

הנושא מורכב.

3.22. לשאלתו של רועי טל מה המצב בטחנה, השיב שהמפעל פועל על מנת לשפר את הטחנה.

לא לכל דבר יש פתרון מדף.

3.23. בהתייחס לסעיף א.1.ט בהתראה- "בעת הסיור בבור הקלינקר של טחנה 13 נצפתה

משאית אשר ניקתה את הבור ושאהב ממנו אבק. בור קבלת הקלינקר פתוח, קיים וילון

קשיח אך חלקו המרכזי חסר כך שהכניסה למבנה למעשה פתוחה"- השיב

שמצא שהבור קיים הוא לא עובד, זה בור גיבוי לקו 1. לכך השיבה אירה כי אם הבור לא

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

עובד, יש לחסום את הגישה אליו. כשנכחה בסיוור היה במקום ניקיון של הבור, ומכאן ניתן להסיק שהוא פעיל. [REDACTED] השיב בעת הסיוור כי מדובר בניקוי לתחזוקה.

3.24. בהתייחס לסעיף א.2.ג. בהתראה-הזנת תוצאות דיגומי ארובות לשנת 2022 למערכת המקוונת באיחור- טען כי לא יתייחס לנתונים באחוזים. בטענה יש בסיס של אמת, והדיווחים הראשוניים לא בוצעו כנדרש אלא רק במסרון. המפעל הגיע למסקנה שהעומס על [REDACTED] עלה, והובן שבנאדם אדם אחד לא יכול לעמוד בו ולעמוד בהזנת הדיגומים. לכן נשכר עובד נוסף לנושא. בשנת 2019 מצב המפעל היה שונה ולפני [REDACTED] ולכן לא היה ניתן לשכור עובד נוסף. יש ניסיון להשתמש בתוכנות אוטומטיות בכל הקשור לדיווחים על מנת שלא יהיה עיכוב. לדבריו לא פעם המידע זמין אבל הימים במפעל אינטנסיביים ודינמיים.

3.25. בהתייחס לנושא הדיווחים- א.4.א.3. בהתראה- איחור של חצי שנה- העובדה היא נכונה. מדובר בדיגומים של מזהמים שיש למפעל לגביהם ניטור רציף והם נדרשים בדיגום פעם בשנה. כל מה שיש לו ניטור רציף נדרש בכיול. הייתה טעות אנוש. דוח כיול נשלח [REDACTED] לאירה אלימלך בזמן אמת, והפרט הטכני של לבקש מחברת הדיגום להזין את הנתונים למערכת המקוונת נשכח המפעל שם על זה דגש. זה לא שהדיגום לא נעשה. למעשה הדיגום הועבר למשרד במישור אחר, אבל לא בדיווח שנדרש. למענה זה השיבה אירה שיש גם ארובות שלא נדגמו בכלל, שאין להן ניטור רציף.

3.26. בהתייחס לסעיפים א.3.א. א.3.א.ג. בהתראה (חריגה בערכי פליטה), טען שהוא חושב שהנושא הזה אחת ולתמיד מאחורי המפעל. מקור הבעיה שתרם אבק לארובה נמצא, וגם הסיבה מדוע זה לא זוהה נמצאה. היום הכול תקין ועובד.

3.27. תחזוקת הניטור הרציף-, גם בעבר עלה הנושא של הפערים בין תוצאות דיגומי הארובה ואלו של מערכת הניטור הרציף. המערכת הייתה מכוילת. כשהמפעל קיבל את התראה ב-2020 בוצע כיול מחדש. התקבלה עקומת כיול דומה לעקומה הקודמת, אשר נתנה למפעל אינדיקציה, שככל הנראה הכיול תקין. בנוסף ב-2020 הוצב מכשיר ניטור רציף נוסף, שעבד בארובה והראה התאמה למכשיר הקיים. הועבר מייל בנושא ב-11.01.2021. 3.28. המפעל המשיך לפי הנדרש ובוצע אימות כיול ביולי 2021 ובאוגוסט 2022. עמדנו בכל הדרישות כך שהטענה שהמערכת לא תוחזקה ולא כוילה הופרכה- זה לא מסביר את הפערים, אבל התיחזוק בוצע.

במאי 21 המשקע של קו 2 עבר שדרוג משמעותי בסדר גודל של 4 מיליוני שקלים. מאז השדרוג ועד דיגום הפתע ב-20/12/2022, המפעל ביצע 22 דיגומים בארובה, שלא הצביעו על בעיה. הופתענו מדיגום הפתע שהיה בחריגה, הועברה לנו דרישה לדיגום תדיר. התוצאות היו דומות לדיגום הפתע. בכל מה שקשור ל-EP עשינו כל מה שצריך לעשות. עלה חשד כי מקור הפליטה הוא מארובת המעקף. כפי שפורט במייל שהעובר לאירה ב-20.3.23. בוצע טיפול לבית השקים בארובת המעקף, ומאז התוצאות שמתקבלות הן תקינות ואף מתחת לסף הגילוי.

3.29. לשאלתו של מנהל המחוז אם הבעיה הייתה של בית השקים של ארובת המעקף, השיב שהמעקף הוא 5% מהזרם.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

3.30. רוב המידע הועבר בטלפון ובמייל לאירה. זה עדיין לא פותר את השאלה איך הניטור

הרציף פספס את מה שרואים בארובה. בוצע שינוי מיקום של מערכת הניטור הרציף. הניטור היה מחובר עד לפני כמה חודשים לדופן של הארובה. בוצע כיוול 5 שנות, והתקבלה עקומת כיוול חדשה לגמרי. רואים כיום תגובתיות של מכשיר הניטור.

3.31. לשאלתה של אירה כיצד יודעים שהמיקום החדש של מערכת הניטור הרציף מייצג את הזרימה לעומת מיקומה הקודם, השיב שהניטור הקודם הוצב בדופן, מעל המעקף, ולמעשה הניטור זיהה יותר את המעקף ולא את כלל חתך הארובה. המיקום הוא מעל ל-5 קטרים מכניסת המעקף לארובה.

3.32. לטענתו, הזרם שהגיע מהמעקף, ובו חלק מהשקים בבתי השקים לא עבדו (היו קרועים), ועל כן הכיל כמות גבוהה של חלקיקים. מאז שתוקן בית השקים מתקבלת תוצאה טובה ורואים תגובתיות של מכשיר הניטור הרציף החדש. המפעל ירצה שהמשרד יגיע לדיגום פתע נוסף.

3.33. לשאלתו של גיא לסט האם המפעל בטוח שדוח הכיוול של מאי 23 עומד בנוהל הכיוול, מכיוון שרוב הדיגומים הנם מתחת לסף הגילוי, ועל כן לא ברור כיצד נקבע עקום הכיוול. לכך השיב כי אינו יודע לציין מה בדיוק בוצע. המפעל נעזר בחברה מוסמכת. אם יש למשרד הערות קונקרטיות בנושא, יש להעבירן למפעל להתייחסות.

3.34. בהתייחס לאמירתו של גיא לסט כי המפעל גילה שיש בעיה בבית השקים בעקבות תוצאות דיגום הפתע, ועל כן היה כשל משמעותי אם 5% מהפליטה הובילה לעלייה בכמה סדרי גודל של כלל הארובה- השיב כי הוחלפו 8 בתי שקים וכי בתי השקים לא נתנו אינדיקציה על כך שהייתה תקלה.

3.35. בהתייחס לסעיף א.4.א. בהתראה- דיגום לארובה ראשית 1- הדיווח לא נקלט בשל תקלה במערכת הדיווח. פנתה בזמנו לתמיכה, אך לא ביצעה מעקב אחרי שהבעיה נפתרה. מודה, זה כנראה נשכח. בעקבות המכתב על אי דיווח- הדיווחים הוזנו באפרייל. יש את התיעוד של התקלה הראשונית במערכת הדיווח אבל ברור שהחובה הייתה על המפעל- טעות אנוש.

3.36. דיגום לארובה 523-54-3- יציאה מטחנת מלט 1- אכן לא בוצעה בזמן. בעקבות המכתב מיד בוצעה והועלתה למערכת.

3.37. ארובה 101-51-7- בית שקים סילו 90,000 קו 1- נדגם ב-15.12.22 הועלה במרץ 2023- איחור לא תקין. הדיווח אכן לא בוצע, אבל הדיגום נעשה.

3.38. טחנה 13 מסנן ראשי- הדיגום הראשון של 2022 נעשה בחציון הראשון. השני בוצע מעט באיחור. לגבי השנה הזאת בוצע במאי. יבוצע עוד אחד בחציון השני. מובן שהחובה היא על המפעל ושנדרש לוודא שזה מדווח בזמן.

3.39. בהתייחס לסעיף א.4.א. בהתראה- תקלה באחד ממתקני המפעל שלא דווח על ידי המפעל עד למועד הוצאת ההתראה- השיב כי המפעל העביר דיווח ראשוני ב-26.03.2023 ודיווח שני ב-06.04.2023 או ב-19.04.2023.

3.40. בהתייחס לסעיף א.4.ב בהתראה- תקלות- טען שהמפעל בהחלט צריך להשתפר בנושא, אך הנתונים בטבלה לא מדויקים. לדבריו הנושא לא חדש. הוא עלה במכתב מאוקטובר שנה שעברה. לא כולם לפי הפורמט, והמפעל צריך להשתפר בהחלט.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

3.41. בהתייחס לסעיף א.4 ב. בהתראה- טען כי לא מדובר ב-84 תקלות, אלא ב-77 מקרים. יש

אירועים כפולים, ואירוע אחד שהשתרבב מתחנת הכוח. הרציונל הוא שהמפעל דיווח במסרון, ולכן לא מולא בטופס. זה לא מוצדק והמפעל לא מילא את חובת דיווח הראשוני כפי שנדרשת בהיתר הפליטה. אין ולו מקרה אחד שלא דווח כלל. על פי הסטטיסטיקה שלו 26-27 מקרים דווחו לפי הפורמט ו-51 דווחו לא לפי הפורמט. ה-12 הנותרים צריכים להימחק.

3.42. בהתייחס לדיווחים המורחבים טען כי יש עשרות רבות של דיווחים שהוגשו למשרד והועברו למשרד באוקטובר. מאשר כי הדיווח הזה לא פוטר את המפעל. הרציונל הוא שכאשר כל המידע דווח בדיווח הראשוני, הוא לא נשלח בדיווח השני. לכך השיבה אירה כי 2 התקלות שאוזכרו קודם ולא דווחו ע"י המפעל נכנסו גם להתראה. רועי טל הוסיף כי הדיווח השני הוא יותר מורחב, ובמסגרתו נדרש לכתוב מה הפתרון לתקלה ומניעתה במקור. [REDACTED] השיב שמדובר בטעות טכנית של המפעל שהדיווח לא נשלח.

3.43. בהתייחס לסעיף א.6 בהתראה- חריגה מערכי סביבה בפליטות חלקיקים- טען שכשנציגי המפעל ראו את הערכים הופתעו. הטבלה שגויה מהיסוד. לא היו נתונים כאלה בסימוכין 5 שהועבר ע"י המשרד. אירה השיבה כי כשצפתה- האבק עלה ועלה כמה שעות וזה היה נראה רע מאוד. הטבלה הועברה ע"י מנ"א וטענת המפעל תיבדק.

3.44. המפעל יודה אם המשרד יגיע לפורום עם העובדים על מנת להבהיר לעובדים את החשיבות בנושא הסביבתי. מנהל המחוז השיב שהמשרד ישקול זאת.

[REDACTED]

3.45. בהתייחס לסעיף א.1 ב. בהתראה-טען כי המפעל לא יעצור עבודת כבשן בגלל שהמשרד מגיע לביצוע דיגום. הכבשנים עובדים 24/7. לפעמים קורות תקלות באמצע הלילה והכבשן נעצר. המשרד מצפה שהמפעל יתקשר למוקד באמצע הלילה? האם המשרד רוצה שנדווח כל פעם כשתעצר עבודת הכבשן באופן יזום? המפעל יודע לעצור את עבודת הכבשן גם ללא חריגות. לכך השיבו רועי טל ומנהל המחוז כי המשרד אכן מצפה שהמפעל יודיע למוקד הסביבה על עצירת עבודת הכבשן.

3.46. בהתייחס לסעיף א.1 ג' בהתראה- היעדר שילוט בחלק ממתקני המפעל- השיב כי הליקוי סודר. מדובר במפעל דינמי ויש שילוט שדוהה או נופל. המפעל מבצע בקרה על השילוט פעמיים בשנה.

3.47. לשאלתו של מנהל המחוז האם קיים נוהל מסודר שמפרט את הליך הבקרה אחר השילוט, היכן אמורים להיות מוצבים שלטים וכדומה- השיב כי יש מערך ביקורת לבדוק את השילוט. יש אדם שאחראי פעם בשנה ומשלים את השילוט על פי צורך. עובדתית כרגע השלטים במקום. אם המשרד יבקש התחייבות- הוא לא חותם על כך כי יכול להיות שמישהו הפיל את השילוט. זאת, עד שתיעשה שוב ביקורת.

3.48. בהתייחס לסעיפים א.1 ו-א.1 ז- השיב כי הנהלים קיימים והם יועברו למשרד. צריך מישהו מוסמך מטעם המפעל כדי להשיב על השאלות הללו. ציין כי מעתה והלאה הוא יצטרף לסיוור המשרד.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100

טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

3.49. בהתייחס לדרישה לאחסן את הקלינקר במקום סגור, השיב כי מדובר בהחלטה

שרירותית של המשרד. לשאלתה של עו"ד שקלים, האם המפעל לא הבחין בהרחפה של אבק מהאוהל בו אוחסן הקלינקר, השיב בשלילה. האבק לא יוצא מהמפעל. לכך השיבה עו"ד שקלים כי מדובר בענני אבק ניכרים לעין. לא מדובר בראיה מיוחדת של אירה. מצופה מנציגי המפעל כאנשי מקצוע להבחין בכך ולמנוע זאת.

3.50. לשאלתו של רועי טל מה מצב טחנה 13, השיב שלחברה הגרמנית היה תכנון לקוי של יניקת האוויר. מהירות הזרימה מאוד גדולה ומהר מאוד נוצר חור במערכת היניקה, מאבדים מהאפקטיביות ויש פריקת אבק. המפעל עובד על ציפוי פנימי שמונע שחיקה. החל פיילוט של שדרוג כל מערך הצנרות. כיום המפעל נמצא אחרי 90% מהתיקונים.

3.51. לשאלתו של מנהל המחוז האם למפעל יש תוכנית מסודרת למערך השיפוצים שהוא עורך בטחנה, השיב בחיוב. המפעל נמצא בשלבי שדרוג סופיים. לבקשת מנהל המחוז המפעל יעביר תוך שבועיים תוכנית כולל לוחות זמנים ומסמך מלווה המסביר על השדרוגים שנעשו וכן התייחסות לבור הקלינקר בטחנה 13.

3.52. בהתייחס לסעיף א.2.א בהתראה- משטחי התפעול בכלל המפעל מלאים באבק ונסיעת רכבים בשטח המפעל גרמה בעת הסיור להרחפת אבק רבה לאוויר- [REDACTED] טען כי ייתכן שטרקטור מרים חומר ויש אבק. במפעל יש 2 מטאטאים, ועוד 2 מטאטאים באגפים. יש שתי מכליות מים שעובדות ומרטיבות גם במפעל וגם במחצבה. כיום אנחנו מצויים בימים חמים, ויכול להיות שהמים מתייבשים מהר עד שמסתיים סבב הרטבה. חלק מהבעיות של המפעל זה להשתלט על כל הנהגים שמגיעים למפעל. יש נהגים עבריינים שיוצאים בכיוונים לא נכונים וכו'. הייתה דילמה האם להרטיב את כל הדרכים במפעל ובסוף הוחלט לטאטא. באופן כללי אינו מקבל את טענת המשרד.

3.53. אירה העירה שחצי המפעל, הכולל את הסילואים ובית האריזה נראה יחסית בסדר, וללא אבק על הדרכים, אך האגף השני באזור הכבשנים וחומרי הגלם מלא באבק. על כך [REDACTED] השיב שהמפגעים בדרכים שהזכירה מוכרים, והמפעל מטפל בהם.

3.54. בהתייחס לסעיף א.4.א.5 בהתראה- רק בתאריך 22.03.2023 התקבלה מהמפעל הודעה רשמית על תקלה שהתרחשה ב13.03.2023 ומקורה במעלית שינוע מלט שנסתמה בטחנה 13 וכתוצאה מכך גרמה לדליפת קלינקר החוצה והרחפתו- טען שהמפעל לא יכול לדעת בזמן אמת על כל דבר. מדובר במפעל ענק. ההגיון הוא שהעובדים ידווחו ולשם כך נדרשת העלאת המודעות בקרב העובדים, גם בלילה.

3.55. לטענתה של אירה תקלה במעלית שינוע מלט מגיעה לחדר בקרה ולכן הם יכלו לדווח, השיב שחדר בקרה עוצר את המעלית וזהו. הוא לא יודע שתקלה יוצרת אירוע סביבתי. הבקרה זה לא המקור. אותם עובדים שראו את התקלה לא דיווחו וזה לא בסדר. חלק מהעבודה שהמפעל עושה זה העלאת המודעות לעובדים.

נציגי המשרד

אירה אלימלך

3.56. הזכירה כי תקלות מהסוג שתואר בסעיף א.1.ב. דווחו בעבר למשרד. כמו כן, חלקן גרמו לפליטות חריגות.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

3.57. בהתייחס לסעיף א.1.ה ולתשובתו של [REDACTED] השיבה כי כל טיפול או הפסקה יזומה

במתקן נדרשת בדיווח על פי הסעיף. זאת ללא קשר אם הייתה חריגה. בהתייחס לטענתו של [REDACTED] כי היה עליה לפנות לממונים הרלוונטיים במפעל בעת החשש להפרה, השיבה כי במעמד הסיור ביקשה [REDACTED] לשוחח עם האחראי על תחזוקת מתקן ה-EP [REDACTED] שהוא אחראי על הטיפול ה-EP כך שהממונים נכחו. [REDACTED] ציין בפניה שגם התקשורת במפעל בנושא זה לא הייתה תקינה והוא לא ידע כי מגיעים לבדוק את ה-EP. יתרה מכך בדו"ח הסיור צוין שמדובר בהפרה והמפעל לא ציין כתגובה לסעיף זה כי ה-EP עבד כל זמן הבדיקה.

3.58. בהתייחס למענה של [REDACTED] על סעיף א.1.י"א בהתראה, השיבה כי היא צפתה בפליטה ב-09:24 וכשהסתכלה ב-10:10 צפתה שוב בפליטה. כך שככל הנראה מדובר באותה פליטה. גם הרחפן תיעד את הפליטה. הפליטה נצפתה על ידה לפחות 10 דקות בתצפית, אך אין על כך צילום רציף. יש תמונה ב-09:24 וב-10:10.

3.59. בהתייחס להזנת תוצאות הדיגומים באיחור ציינה כי כאשר היא כרכזה נדרשת לבדוק מה קרה בשנה החולפת ו-70% מהתוצאות לא קיימות- הכלי שלה לפיקוח על המפעל נפגע. זאת אומרת שאין שקיפות של המפעל. כידוע למפעל, המשרד נדרש להעביר את תוצאות דיגומי הארובות לציבור, אך אין את התוצאות והדבר לא תקין. הנושא עלה גם כהפרה בהתראה משנת 2019.

3.60. בהתייחס לסעיף א.4.ב בהתראה – הטבלה ונתונייה- ציינה כי בוצע מעקב מפורט אחר התקלות. (בזמנו הועברו על ידה [REDACTED] רשימת הדיווחים שלא התקבלו במשרד, ונדרשה השלמת חוסרים). נאספו נתונים של דיווחים שהועברו על ידי המפעל, דיווחים חיצוניים, תקלות לפי רבעונים. בתקלות שהיו נבדק האם דווחו במייד/לפי פורמט/לא לפי פורמט. העבירה אל המפעל רשימה וביקשה השלמות בדיווחים המורחבים. המפעל קיבל את הרשימה כטבלת אקסל.

זוהר שקלים

3.61. הדגישה כי ההפרה המתוארת בסעיף א.1.ב היא אי דיווח על תקלה בניגוד לסעיף 26א בהיתר.

3.62. בהתייחס לדרישה בסעיף א.1.ד ציינה כי היא בטוחה שההוראה מובנת וידועה מכיוון שגם [REDACTED] מכיר ומכין סקרי סיכונים למפעלים. נציגי המפעל ציינו שלעובד הפשוט אין זמן לקרוא נוהל ארוך, אך אם למפעל יש השגות לעניין הדרישות- המקום להעיר על כך הוא בזמן קבלת ההיתר ולא במעמד השימוע.

3.63. לטענתו של [REDACTED] כי נציגי המשרד צריכים לאמת מידע בעת חשש להפרה מול העובד המקצועי, השיבה עו"ד זוהר שקלים שעל המפעל מוטלת האחריות לצרף לסיור את אנשי המקצוע הרלוונטיים. נציגי המשרד לא צריכים לנחש מי מוסמך להשיב לשאלות. מעבר לכך, ציינה כי בעת הגעת נציגי המשרד למפעל, נציגי המפעל רשאים לצרף לסיור את מי שהם רואים לנכון. במידה ונדרש אימות התשובות הניתנות לנציגי המשרד- המפעל נדרש לצרף את העובד הרלוונטי.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

3.64. בהתייחס למענה של [REDACTED] על סעיף א.1. י"א בהתראה, השיבה כי המשרד מבקש

הסבר מהמפעל כיצד הוא מונע פליטות במקור. גם אם מדובר בדקה של פליטה- המשרד לא מעוניין שדבר כזה יקרה. במיוחד לא כשהפרות הללו חוזרות שוב ושוב.

רועי טל

3.65. ציין כי נוהל הרטבת דרכים אמור להיות מפורט על מנת שהעובד האחראי יידע כיצד עליו לפעול. הנוהל שהוגש לקוני מאוד.

מנהל המחוז

3.66. המשרד הבין כי טענת המפעל לגבי נוהל הרטבת דרכים, כי זה הנוהל שהמפעל ראה לנכון להכין. יחד עם זאת ציין כי לא רק שהנוהל לא מפורט, אלא שגם מבחן התוצאה מעיד על כך שהנוהל אינו מספק. ייתכן שבין המשרד והמפעל תישאר מחלוקת בנושא. מבחינת המשרד נוהל הוא המקום להגדיר מי הגורם האחראי, אילו פעולות עליו לבצע וכיצד. כל זאת כדי להגיע למטרה. העובד הפשוט שנוסע בבאגר לא מחויב להכיר את הנוהל, אלא לדעת מה המשימות המוטלות עליו. כמו כן, על המנהל שלו לוודא שהתוצאה מתקיימת. וזה לא קורה. לדעת המשרד הנוהל שהוגש ע"י המפעל לא יוצר את סדר פעולות שיביא לניקוי, כך שהמסמך מפספס את מטרתו.

3.67. בהתייחס לטענתו של [REDACTED] כי נציגי המשרד צריכים לאמת מידע בעת חשש להפרה מול העובד המקצועי, הדגיש כי על המפעל מוטלת האחריות לצרף לסיור את הגורם המקצועי שישב לנציגי המשרד על השאלות המקצועיות. לאחר הסיור נשלח דו"ח סיור עם כל הממצאים שנאספו בסיור- המפעל רשאי ואף נדרש להגיב על דו"ח הסיור ובמסגרת כך להגיב על הממצאים.

3.68. ציין כי טחנה 13 הייתה אמורה להיות גולת הכותרת של המפעל. טרם הקמת הטחנה בעדכון היתר הפליטה הקודם, הובטח שתהיה איכותית ואמינה. מהטחנה יש הרבה פליטות בלתי מוקדיות. כמו כן במשטחי התפעול מתחת לטחנה יש תלוליות של אבק, אשר מעידות על הפליטות הבלתי מוקדיות מהטחנה.

3.69. מבדיקה מול נציגי המשרד האם הם סבלו בסיור באזור הטחנה, נמסר לו שהתחושה במקום הייתה קשה.

3.70. בהתייחס למענה של [REDACTED] על סעיף א.1. י"א בהתראה, השיב כי הפליטה התרחשה בין 09:24 ל-10:10, איך שלא נסתכל על זה- הפליטה הייתה הרבה יותר מ-6 דקות.

3.71. ידוע שהמפעל מייצר אבק, אך נדרש מהמפעל לשלוט בו. בכל הסיורים האחרונים נציגי המשרד שהגיעו למפעל צפו בפליטות לא מוקדיות. כמו כן הכבישים מלאים באבק. המשרד לא מגיע לסיור כל יום וגם רחפן לא מרחף מעל המפעל כל יום, כך שאם בסיורים ובתצפיות הספורות שהמשרד עורך על המפעל נצפות פליטות- המצב מדאיג.

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

טל : 08-9788800 פקס : 08-9229135

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100

4. סיכום והחלטות

4.1. נציגי המשרד שמעו את טיעוני המפעל ביחס להפרות המוזכרות בהתראה. המשרד סבור כי על המפעל לבצע פעולות משמעותיות נוספות על מנת לעמוד בדרישות היתר הפליטה באופן מלא.

4.2. בכוונת המשרד להוציא למפעל צו 45 לפי חוק אוויר נקי התשס"ח 2008, ובו הוראות בנוגע לחלק מהפעולות הנדרשות לצמצום זיהום האוויר מפעילות המפעל.

4.3. המפעל נדרש לבצע סגירה פיזית שתימנע שימוש בבור הקלינקר של טחנה 13 והפעלתו. בעת הפעלת הבור והסדרתו יש להעביר עדכון למשרד בצירוף אסמכתאות רלוונטיות.

4.4. המשרד מדגיש בפני המפעל שביצוע דיגומים במועד ודיווח עליהם בהתאם לנדרש בהיתר, אינן עניין טכני או בעל משמעות פחותה, אלא מהווים כלי תפעולי משמעותי של המפעל ונועד בין היתר לתת נתונים לציבור הרחב המתגורר בקרבת המפעל כחלק מהשקיפות הנדרשת.

4.5. הודגש בפני המפעל שהמשרד הצביע על כך שהניטור הרציף לא שיקף נכונה את הפליטות בפועל מהארובה, והמשמעות היא שככל הנראה התקבלה לאורך זמן הערכת חסר של הפליטות מארובת כבשן 2. מכאן, שלא ניתן להסתמך על נתוני הדיגומים עם הניטור הרציף מארובה זו בשנים האחרונות.

4.6. בהמשך לסעיף 3.43 בסיכום השימוע- טענת המפעל נבדקה ביסודיות והתקבלה, המשרד יעביר למפעל את טבלת הנתונים המעודכנת.

4.7. המשרד שב ומדגיש כי הוא רואה בחומרה קיומן של הפרות מתמשכות, חוזרות ונשנות מהמפעל כפי שפורטו בהתראה זו ובהתראות הקודמות שהועברו לידי המפעל, וזאת בניגוד לתנאים בהיתר הפליטה. בנוסף לכך, עולה כי הנתונים שפרסם המפעל בשנים האחרונות, לכל הפחות באשר לפליטות החלקיקים של ארובת כבשן 2 בהתאם לניטור הרציף, אינם משקפים בהכרח את המצב האמיתי. הנושא יועבר לפיכך כבקשה לפתיחת חקירה למשטרה הירוקה.

4.8. בכל מקרה, המשרד ימשיך לבצע פעולות פיקוח ואכיפה על מנת לוודא עמידה של המפעל בדרישות תנאי ההיתר והחוק. במידה ויימצא כי המפעל עדיין אינו עומד בהם, ויוצר מפגעים סביבתיים, יפעיל המשרד את סמכויותיו המוקנות לו על פי דין.

בכבוד רב

מזור גדעון
מנהל מחוז

העתקים :

גיא סמט – מנכ"ל המשרד להגנת הסביבה, י-ם
יצחק בן דוד – סמנכ"ל בכיר לאכיפה, המשרד להגנת הסביבה, י-ם
שולי נזר - סמנכ"לית בכירה לתעשיות, המשרד להגנת הסביבה, י-ם
יוסי בר - מנהל המשטרה הירוקה, המשרד להגנת הסביבה, י-ם
מיכאל וידל - ראש עיריית רמלה

מדינת ישראל
המשרד להגנת הסביבה
מחוז מרכז

הרצל 91, ת.ד. 562, רמלה 72100 טל: 08-9788800 פקס: 08-9229135

ברק יקותיאל- סגן מנהל מחלקת איכות הסביבה, עיריית רמלה
רעות רבי – ראש אגף איכות אוויר ושינוי אקלים
ד"ר לבנה קורדובה- מנהלת מדעית מנ"א
עו"ד זוהר שקלים-יועצת משפטית מחוז מרכז
עו"ד יעל בן עמוס- יועצת משפטית אגף איכות אוויר מתעשייה
גיא לסט- מנהל תחום צמצום זיהום אוויר, אגף איכות אוויר ושינוי אקלים
רועי טל – מנהל תחום תעשיות מחוז מרכז
בוקי ליכטמן – מנהלת תחום פיקוח ואכיפה, מחוז מרכז
אירה אלימלך- מרכזת איכות אוויר ואסבסט, מחוז מרכז
עו"ד רחל מקונן- מרכזת אכיפה